

ИЗВЕШТАЈ СА КОНФЕРЕНЦИЈЕ УПЕС-А

СИГУРНОСТ СНАБДЕВАЊА ЕНЕРГИЈОМ – НИШТА ВИШЕ НЕЋЕ БИТИ ИСТО

На самом почетку учесницима се обратила госпођа др Бранислава Лепотић Ковачевић, председница УПЕС, која се захвалила на присуству свим учесницима конференције и истакла задовољство што УПЕС већ пету годину за редом организује међународну конференцију. Истакла је и значај теме о којој се говори, посебно у сложеним геополитичким околностима у којима се налази и покушава да се прилагоди и област енергетике. Изразила је и задовољство што број чланова УПЕС-а, како правника тако и других стручњака из области енергетике константно расте, што показује колики је значај УПЕС-а.

Председник ЕФЕЛА, господин *Vicente Lopez-Ibor Mayor*, изразио је задовољство што се и ове године обраћа учесницима годишње конференције УПЕС и истакао значај теме о којој се говори. Истакао је неколико примера изазова са којима се енергетика па и право енергетике тренутно суочава, и изразио наду да ће напори који се улажу у земљама ЕУ и чланицама ЕФЕЛА допринети да сигурност снабдевања енергентима буде обезбеђена и у овим кризним временима.

Сесија I: Владавина права и сигурност снабдевања енергијом

Модератор: УПЕС, Александра Петровић, адвокат, Моравчевић, Војновић и партнери аод Београд

Уводно излагање у овом панелу одржао је заменик директора, правни саветник у Секретаријату Енергетске заједнице господин проф. др *Dirk Buschle* који је говорио о разлозима настанка актуелне енергетске кризе с посебним освртом на макроекономске аспекте настанка кризе. На примеру Републике Србије је истакао поједине проблеме које доноси ова криза и предочио начин на који Енергетска заједница може помоћи при решавању исте. Такође, довео је у везу последице кризе по сигурност снабдевања енергентима и навео напоре које предузима Европска Унија на ублажавању њених последица.

Госпођа *Soo-Young Hwang*, правница у *UNEP*, говорила је о праву на здраву животну средину као људском праву. Представила је разлоге зашто се право на здраву животну средину налази у корпусу људских права, релевантним актима која то потврђују и глобалном утицају признавања овог права као људског. Представила је актуелне напоре организације Уједињених нација у промоцији права животне средине као људског права и представила даље кораке у овом смеру.

Господин Глиго Вуковић, менаџер за енергетику у Делегацији Европске уније у Републици Србији, говорио је о RePowerEU акцијама Европске Уније којима се тежи смањење утицаја Европске Уније од фосилних извора енергије Руске Федерације. Истакао је као су ове акције у потпуности усклађене са Европским зеленим планом.

Посебну пажњу је посветио акцијама којима се тежи да се обезбеди сигурност снабдевања гасом у условима када се исти не би прибављао од Руске Федерације.

Господин Александар Дединец, научни саветник Македонске академије наука и уметности, говорио је начинима на који су европске државе решавале енергетске кризе у прошлости као и начинима на који би се могла решити постојећа енергетска криза. Такође је представљен и развој енергетског тржишта и инвестиција и њихови одговори на кризе у претходном периоду. На крају су дате препоруке за решавање енергетске кризе, уз поруку да свака криза ствара и неке нове могућности које је целисходно искористити.

Уследио је коментар господина Предрага Бјелића, професора на Економском факултету Универзитета у Београду, који је дао кратак осврт на економске узроке и последице како настанка енергетске кризе тако и њеног утицаја на сигурност снабдевања у сектору енергетике.

Госпођа *Mira Todorovic Symeonides*, партнер у адвокатској канцеларији Рокас, је представила мере које преузима Грчка као би се обезбедила сигурност снабдевања електричном енергијом у контексту актуелне енергетске кризе. Говорено је о мерама које се односе на произвођаче и потрошаче електричне енергије, као и мерама које се односе на приступ систему и тржиште електричне енергије. На крају је истакнуто да је због ефеката и сложености енергетске кризе упитна адекватност самих мера, те да постоји ризик да би учесници на тржишту који су погођени мерама учестало могли да траже правну заштиту против таквих мера.

Завршне напомене ове сесије дала је госпођа Анђелка Тодоровић, адвокат, Адвокатска канцеларија Мирослав Стојановић у сарадњи са *Wolf Theiss*, која је ефикасно сумирала научене лекције. Својим препорукама и закључцима дала је подршку креаторима политика и извршиоцима тих политика у области енергетике и права енергетике, уз завршну поруку да нас само предан рад може све заједно довести до жељених резултата.

Сесија II: Сигурност снабдевања енергијом – у потрази за решењем

Модератор: УПЕС, Ива Ђинђић Ћосић, Електромереже Србије а.д.

Уводно излагање у овом панелу одржао је *Graham Coop*, партнер у Међународној адвокатској канцеларији *Voltera Fietta*, који је говорио о будућој модернизацији Уговора о Енергетској повељи. Он је представио основне недостатке Уговора о Енергетској повељи, предлоге за побољшање постојећег механизма као и сложеност процедуре за измену Уговора о Енергетској повељи. На крају представио је тренутни статус преговора о модернизацији Уговора о Енергетској повељи и основни мотив које имају државе чланице и невладине организације када се противе изменама Уговора о Енергетској повељи.

У својој презентацији, госпођа *Anna Butenko*, правни менаџер за управљање системима у ENTSO-E, презентовала је укратко улогу ENTSO-E, правце његовог развоја као и тренутне изазове са којима се ово тело суочава. Истакла је значај повезивања оператора

преносног система електричне енергије на европском континенту и кључне погодности које произлазе из оваквог умрежавања. Посебно се фокусира на улогу ENTSO-E у обезбеђивању сигурности снабдевања електричном енергијом у енергетски кризним временима.

Господин *Fokke Elskamp*, председавајући правне и регулаторне групе (*LRG*) у ENTSO-E, говорио је о настанку *Synchronous Area Framework Agreement (SAFA)* и регулативи која је претходила доношењу овог Споразума. Говорио је о структури самог Споразума, ефектима које Споразум жели да постигне и утицају решења из овог Споразума на даљу координацију оператора преносног система електричне енергије на европском континенту. Посебно је истакао значај имплементације *SAFA* у околностима отежане сигурности снабдевања енергентима на европском континенту.

Затим је уследила презентација госпође *Rozeta Karova*, Вишег правног експерта за енергетику у Секретаријату Енергетске заједнице, која је говорила о мерама које предузима Енергетска заједница у актуелној енергетској кризи. Представила је актуелне мере у области електричне енергије и природног гаса које је предузела Европска Унија како би одговорила на енергетске изазове са којим се суочава у сложеним геополитичким околностима. Истакла је да би све ове мере требало да допринесу ублажавању последица актуелне енергетске кризе и доведу до стабилне сигурности снабдевања енергентима на европском континенту.

Закључна разматрања овог панела изнео је господин Милош Кузман, Виши саветник за право нафте и гаса, НИС а.д. Нови Сад, који је укратко сумирао кључне поруке панелиста и истакао значај заједничке сарадње и напора свих учесника на обезбеђивању сигурности снабдевања енергентима. Истакао је да се у наредном периоду мора доста радити на овом питању, бити ефикасан, флексибилан и константно мислити изван постављених задатих оквира.

Конференцију је званично затворила др Бранислава Лепотић Ковачевић, председница УПЕС, која се захвалила свим панелистима, модераторима, учесницима и спонзорима који су узели учешће у организовању конференције и закључила да је Конференција дала одговоре на постављено питање, али и да је отворила нова питања на које ће се давати одговори на наредним догађајима у организацији УПЕС-а и у сарадњи са другим организацијама и стручњацима у области енергетике, јер се само дијалогом између релевантних учесника у овако сложеном актуелном окружењу могу дати најбољи одговори.

Извештај сачинио:

Милош Кузман, члан УПЕС